

Een kindvriendelijke en veilige asielopvang – input voor gemeenteraadsverkiezingsprogramma 2026

De Werkgroep Kind in azc is opgericht in 2010 en zet zich al 15 jaar in voor de rechten en het welzijn van kinderen in de asielopvang. De Werkgroep is een coalitie van Defence for Children Nederland, Save the Children, De Vrolijkheid, VluchtelingenWerk Nederland, INLIA Foundations en UNHCR. Samen zetten we ons in om de asielopvang voor kinderen in lijn te brengen met de eisen van het VN-Kinderrechtenverdrag en blijven we streven naar verdere verbeteringen.

Op dit moment verblijven in totaal 16.623 kinderen in de asielopvang. Van alle kinderen in de opvang verblijft ongeveer een derde in de noodopvang. Onder de niet-begeleide minderjarigen (amv's) is die situatie nog schrijnender: de helft van hen verblijft in de noodopvang. De noodopvang is niet geschikt voor kinderen. Het is van groot belang dat kinderen opgroeien in een veilige omgeving waar zij zich kunnen ontwikkelen en echt kind kunnen zijn. Ook de gemeente draagt verantwoordelijkheid voor het realiseren kindvriendelijke asielopvang.

De Werkgroep Kind in AZC benadrukt dat het belang van het kind en kindvriendelijke asielopvang een plek krijgt in de verkiezingsprogramma's. Hieronder vindt u acht aanbevelingen die u in het programma kan verwerken. Wij gaan hierover graag verder in gesprek.

1. Maak van opvang een tijdelijk thuis voor kinderen

Bij het openen van een opvanglocatie zoekt de gemeente samen met het COA naar een geschikte locatie. Zet hierbij in op kleinschalige, kindvriendelijke opvanglocaties met voldoende privacy voor kinderen. Gemeenten kunnen bij het beschikbaar stellen van locaties voorwaarden stellen zoals aparte slaapruidtes voor kinderen, de mogelijkheid tot zelf koken, en een huiselijke omgeving. Dit bevordert rust, veiligheid en de ontwikkeling van kinderen.

2. Beperk overplaatsingen en kies voor stabiele opvang op passende locaties

Voorkom onnodige overplaatsingen kinderen. Overplaatsingen worden vaak veroorzaakt doordat kinderen verblijven op locaties die maar voor hele korte duur open zijn. Kies dus voor duurzame locaties die voor lange tijd beschikbaar zijn. Kies ook voor opvanglocaties in de buurt van scholen, gezondheidszorg en andere basisvoorzieningen. Gemeenten kunnen hierop sturen bij locatiekeuze en kunnen met COA in gesprek om continuïteit in verblijf en voorzieningen te bevorderen. Idealiter in de buurt (regio) waar statushouders ook kunnen worden gehuisvest.

3. Voorkom opvang van kinderen in tijdelijke noodopvangvoorzieningen

Spreek als gemeente uit dat kinderen niet thuishoren in sporthallen, hotelkamers of op cruiseschepen, zelfs als de nood hoog is. Maak in de lokale uitwerking duidelijke afspraken over het vermijden van (crisis) noodopvang voor kinderen en over het bevorderen van snelle doorplaatsing van kinderen uit de noodopvangvoorziening naar reguliere, geschikte opvang.

4. Investeer in activiteiten en participatie voor kinderen

Reserveer structureel middelen voor activiteiten die gericht zijn op het welzijn en de ontwikkeling van kinderen in de opvang, zoals sport, kunst, spel en creatieve programma's. Werk hiervoor samen met lokale partners en landelijke initiatieven zoals KunstLab (De Vrolijkheid), TeamUp (Save the Children) en Time4You (VluchtelingenWerk Nederland). Zorg er daarnaast voor dat bestaande programma's voor andere kinderen in de gemeente ook toegankelijk zijn voor kinderen in de asielopvang. Stimuleer kinderinspraak via kinderraden of jongerenvertegenwoordiging en bied ruimte aan maatschappelijke initiatieven van omwonenden en lokale organisaties.

5. Zorg voor snelle toegang tot onderwijs en medische zorg

Gemeenten kunnen afspraken maken met onderwijsinstellingen om kinderen uit de opvang zo snel mogelijk toegang te geven tot reguliere (voor)scholen, bij voorkeur buiten de opvanglocatie. Zorg daarnaast voor directe toegang tot jeugdgezondheidszorg (JGZ), en werk samen met GZA voor basiszorg. Let specifiek op signalering van psychosociale problematiek bij kinderen.

6. Geef extra aandacht aan jongvolwassen vluchtelingen (18+)

Zet in het lokaal jeugd- en jongerenbeleid ook in op jonge vluchtelingen die net 18 zijn geworden. Stimuleer passende huisvesting, toegang tot onderwijs, begeleiding en dagbesteding in uw gemeente, zodat deze groep niet buiten de boot valt. Werk samen met organisaties die jongeren ondersteunen in de overgang naar zelfstandigheid.

7. Werk met een kwaliteitskader voor kindvriendelijke opvang

Leg in het kwaliteitskader vast aan welke eisen opvanglocaties voor kinderen moeten voldoen. Gebruik hiervoor de [Uitgangspunten Kindvriendelijke en veilige asielopvang](#) (Werkgroep Kind in azc 2025). Gemeenten kunnen hierin minimumeisen vastleggen voor opvanglocaties, zoals afsluitbare woonruimtes voor gezinnen, gescheiden sanitaire voorzieningen en een veilige leefomgeving met plekken waar kinderen zich kunnen terugtrekken en activiteiten worden geboden. Gemeenten kunnen COA aansporen om op iedere locatie een Contactpersoon Kind (CPK) aan te stellen, die toeziet op kindvriendelijkheid en veiligheid.

8. Voer de Spreidingswet uit en behoud voorrang voor statushouders

Blijf als gemeente pleiten voor het behoud van de Spreidingswet en voer deze uit. De Spreidingswet, zorgt voor een eerlijke verdeling bevordert en kleinschalige, duurzame opvang. Gemeenten kunnen in regionaal overleg blijven pleiten voor behoud van de voorrangsregeling bij huisvesting van statushouders. Kinderen in gezinnen die mogen blijven hebben recht op een stabiele plek en toekomstperspectief. Ook als de wettelijke verplichting komt te vervallen, blijft de gemeente verantwoordelijkheid nemen voor humane en passende huisvesting.

Tot slot

De Werkgroep Kind in azc heeft een handreiking ontwikkeld met [uitgangspunten voor kindvriendelijke en veilige asielopvang](#). Deze is beschikbaar voor gemeenten, COA en andere betrokken partijen. Wij gaan graag in gesprek over implementatie van deze punten in lokaal beleid en praktijk.

Contact:

✉ info@kind-in-azc.nl

✉ chela.lemmens@kind-in-azc.nl

🌐 www.kind-in-azc.nl